

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU24

Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser

Sammanfattning

Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen tillkännager för regeringen att den skyndsamt ska bereda ett lagförslag som innebär en tidsbegränsad möjlighet för en vistelsekommun att neka hemtjänst för personer med en annan bosättningskommun och återkomma till riksdagen.

I betänkandet finns en reservation (S, V, L, MP).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Behandlade förslag

Utskottet lägger fram förslaget på eget initiativ.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser	5
Reservation	7
Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser (S, V, L, MP).....	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser och tillkännager detta för regeringen.

Reservation (S, V, L, MP)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 28 maj 2020

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Sofia Nilsson (C), Karin Rågsjö (V), Jessica Rosencrantz (M), Louise Meijer (M), Roger Haddad (L), Gunilla Svantorp (S), Johanna Haraldsson (S), Markus Selin (S), Mattias Vepsä (S), Niklas Karlsson (S), Angelika Bengtsson (SD), Katja Nyberg (SD), Martin Kinnunen (SD), Camilla Brodin (KD) och Emma Hult (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Centerpartiet föreslog vid utskottets sammanträde den 7 maj 2020 att utskottet skulle besluta om ett utskottsinitiativ, se utskottets protokoll 2019/20:43. I förslaget framfördes bl.a. att det skulle ges tidsbegränsad möjlighet för en vistelsekommun att neka hemtjänst för personer med annan bosättningskommun.

Den 14 maj 2020 informerade Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) utskottet om sitt arbete i frågan.

Utskottets överväganden

Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservationen (S, V, L, MP).

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Bestämmelser om ansvarsfördelning mellan kommuner i fråga om stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, finns i 2 a kap. SoL.

Av 2 a kap. 6 § SoL följer att när en enskild avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver stöd och hjälp för detta, är vistelsekommunen skyldig att på begäran

1. bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den enskildes behov av stöd och hjälp,
2. verkställa bosättningskommunens beslut.

Vidare följer av 2a kap. 7 § SoL att om en bosättningskommun har begärt verkställighet enligt 6 § 2, ska bosättningskommunen ersätta vistelsekommunen för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

Dom i förvaltningsrätten

Förvaltningsrätten i Göteborg har i en dom (FR 5025-20) från den 4 maj 2020 upphävt en kommuns beslut att inte verkställa en bosättningskommuns beslut om insatser enligt socialtjänstlagen. Kommunen har, med hänvisning till rådande rekommendationer från Folkhälsomyndigheten för att minska spridningen av covid-19 i Sverige, beslutat att socialförvaltningen inte ska verkställa bosättningskommunens beslut om stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen. I skälen för förvaltningsrättens avgörande konstateras bl.a. att en kommun inte kan välja om den vill följa gällande lagstiftning eller inte. Oavsett skälen för kommunens beslut anser förvaltningsrätten att det strider mot lag och därför ska upphävas.

Utskottets ställningstagande

När någon avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än i bosättningskommunen och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver stöd och hjälp, är vistelsekommunen i enlighet med socialtjänstlagen skyldig att på begäran verkställa bosättningskommunens beslut om insatser.

Det råder för närvarande en extraordinär situation i Sverige och övriga världen. Till följd av covid-19-pandemin och dess följd effekter på vård och omsorg har ett flertal kommuner tvingats prioritera i välfärdsutbudet, vilket även har påverkat kommunernas möjlighet att förse invånarna med hemtjänst. I flera kommuner är läget när det gäller personalförsörjningen inför sommaren mycket ansträngt. Mot denna bakgrund ser utskottet ett behov av ett tillfälligt undantag från vistelsekommunens skyldighet att verkställa bosättningskommunens beslut om socialtjänstinsatser. Utskottet anser att det av legitimitetsskäl är angeläget att kommunerna har uttryckligt stöd i lag för att, om det bedöms nödvändigt, kunna neka tillfälligt boende hemtjänst. De kommuner som har möjlighet bör dock självklart kunna erbjuda hemtjänst. Utskottet föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen att den skyndsamt ska bereda ett lagförslag som innebär en tidsbegränsad möjlighet för en vistelsekommun att neka hemtjänst för personer med en annan bosättningskommun och återkomma till riksdagen.

Reservation

Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser (S, V, L, MP)

av Karin Rågsjö (V), Roger Haddad (L), Gunilla Svantorp (S), Johanna Haraldsson (S), Markus Selin (S), Mattias Vepsä (S), Niklas Karlsson (S) och Emma Hult (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag.

Ställningstagande

Den pågående pandemin påverkar hela samhället och vi behöver alla hjälpas åt för att bromsa smittspridningen. Av Folkhälsomyndighetens rekommendationer och allmänna råd framgår bl.a. att man som enskild ska avstå från onödiga resor för att inte bidra till smittspridning. Enligt vår uppfattning finns det ingen anledning att göra särskilda undantag i lag för äldre och personer med funktionsnedsättningar som är i behov av hemtjänst. Det är viktigt att så långt det går värna människors frihet att även i svåra tider lämna hemmet. Detta gäller inte minst efter den tunga vår som redan drabbat just dessa människor allra hårdast.

Vi kan vidare konstatera att vistelsekommunen endast är skyldig att verkställa bosättningskommunens beslut om socialtjänstinsatser om bosättningskommunen begär det. Vi anser att det är en fråga som är väl lämpad att lösas genom dialog mellan de aktuella kommunerna. Vi vill också framhålla att det enligt vår bedömning i nuläget inte finns något som visar att det finns ett reellt problem när det gäller hemtjänst för personer med en annan bosättningskommun. Enligt vår mening är det därför för tidigt att i detta skede lagstifta i frågan. Vi saknar också en konsekvensanalys av vad en sådan lagstiftning kan innebära.

Mot bakgrund av vad vi anför ovan anser vi att det för närvarande inte finns anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande om tidsbegränsad möjlighet för en vistelsekommun att neka hemtjänst för personer med en annan bosättningskommun.